

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA VALSTYBĖS INSTITUCIJŲ PERKAMOS TYRIMŲ, KONSULTAVIMO IR TEISINĖS PASLAUGOS

2010 m. kovo 29 d. Nr. VA-P-40-11-4
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 4-ojo audito departamento direktoriaus Rimvido Aleliūno
pavedimus: 2009-09-15 Nr. P-40-11 ir 2009-09-30 Nr. P-40-11-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Ingyda Česnakevičiūtė (grupės vadovė)
Elena Mikalajūnienė

Auditas pradėtas 2009-09-16
Auditas baigtas 2010-03-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Valstybės funkcijoms vykdyti steigiamos biudžetinės įstaigos. Pagal Vidaus reikalų ministerijos pateiktą informaciją¹ biudžetinėse įstaigose dirba apie 75 tūkst. darbuotojų, gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų. Šių darbuotojų darbo užmokesčio išlaidoms apmokėti iš valstybės biudžeto 2008 m. buvo skirta apie 3,5 mlrd. Lt, 2009 m. – 3,2 mlrd. Lt². Be to, valstybės institucijos pavestiems uždaviniams įgyvendinti neretai perka įvairaus pobūdžio paslaugas.

Atlikdami šį auditą siekėme surinkti informaciją apie valstybės institucijų pirktas tyrimų, konsultavimo ir teisinės paslaugas ir įvertinti, ar institucijos racionaliai naudoja valstybės biudžeto lėšas šioms paslaugoms pirkti.

Nustatyta, kad valstybės institucijos 2007–2009 metais ne visada pagrįstai pirkė teisinės, tyrimų ir konsultavimo paslaugas, todėl nepakankamai taupiai naudojo valstybės biudžeto lėšas. Ministerijos per 2007–2008 m. ir 2009 m. (I–III ketv.) laikotarpį tyrimų, konsultavimo ir teisinių paslaugų pirkė už beveik 70 mln. Lt. Buvo perkamos paslaugos ir tokioms užduotims, kurias pagal pareigybių aprašymus privalėjo atlikti institucijų darbuotojai. Todėl siekiant ateityje taupiau naudoti valstybės biudžeto lėšas valstybės institucijos turėtų įvertinti perkamų ir (ar) planuojamų pirkti paslaugų pagrįstumą ir priimti sprendimus dėl jau sudarytų, tačiau dar neįvykdytų, pirkimo sutarčių patikslinimo ar nutraukimo.

Vertinant teisinių paslaugų pirkimą, nustatyta, kad visose ministerijose dirba darbuotojai, kuriems pagal pareigybių aprašymus pavesta atlikti teisinės funkcijas, tačiau teisinių paslaugų nepirkė tik trys ministerijos. Dėl teisinio reglamentavimo trūkumų valstybės institucijos neskatinamos efektyviai dalyvauti teisėkūros procese, o sudaromos sąlygos už valstybės biudžeto lėšas pirkti teisės aktų projektų rengimo paslaugas. Rengiant teisės aktų projektus taip pat nepakankamai naudojamas mokslininkų potencialas, o ekspertų ir specialistų paslaugos perkamos iš advokatų kontorų. Nenustatyti darbo grupių, sudaromų teisės aktų projektams rengti ir kitoms užduotims atlikti, formavimo principai, nereglamentuoti verslo, asociacijų, organizacijų atstovų, mokslininkų ir kitų asmenų parinkimo į šias darbo grupes kriterijai. Rengiant teisės aktus trūksta viešumo, nes valstybės institucijos ne visada pateikia teisės aktus priimantiems asmenims ir visuomenei informaciją, iš kokių asmenų pagal sutartis pirkė teisės aktų projektų rengimo paslaugas. Dėl šių priežasčių didėja neteisėtos įtakos teisėkūros procesui rizika.

¹ Informacija pateikta Vidaus reikalų ministerijos interneto svetainėje <http://www.vrm.lt> [žiūrėta 2010-03-25].

² 2008, 2009 m. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių finansinių rodiklių įstatymų 1 priedėlis.

Nepakankamai rezultatyviai ir taupiai naudojamos valstybės biudžeto lėšos tyrimų paslaugoms pirkti. Nustatyta, kad mokslinių tyrimų pirkimas ir nupirktų tyrimų panaudojimas valstybės mastu nekoordinuojamas, todėl neišnaudojamos visos galimybės pasinaudoti jau nupirktų tyrimų rezultatais. Be to, valstybės institucijos neįpareigos pagristi tyrimų pirkimo tikslingumo ir vertinti panaudotų lėšų rezultatyvumo. Ne mažiau svarbu nustatyti tyrimų pripažinimo moksliniais ir mokslinių tyrimų pirkimo kontrolės priemones, nes valstybės institucijos pačios, be ekspertų įvertinimo ir ne visada pagrįstai perkamus tyrimus priskiria moksliniams ir juos perka netaikydamos Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų.

Vertinant paslaugų pirkimo organizavimą, nustatyta, kad valstybės institucijos, organizuodamos tyrimų, konsultavimo ir teisinių paslaugų pirkimą, ne visada laikėsi viešumo, skaidrumo ir taupaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo principų, nes, nepagrįstai motyvuodamos pirkimo būtinumą skubos tvarka ir ribodamos galimų paslaugų tiekėjų skaičių, ne visada užtikrino veiksmingą konkurenciją.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateikėme siūlymus audito metu nustatytiems trūkumams šalinti. Pateiktos rekomendacijos aptartos su Ministro Pirmininko tarnybos, Aplinkos ir Ūkio ministerijų, Aplinkos apsaugos agentūros atstovais.